

مدیرعامل بنیاد بین‌المللی فرهنگی و هنری امام‌رضا(ع) در گفت‌وگو با «ایران»:

مردم ایران در حال آفرینش یک حماسه جهانی هستند

گزارش

سعیده احسانی راد
گروه فرهنگی

همزمان با تشییع پیکر رهبر شهید و خانواده‌شان در مشهد، «خیمه هنر و رسانه» به همت معاونت امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و با همکاری بنیاد بین‌المللی فرهنگی و هنری امام‌رضا(ع) و اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی، در میدان شهدای مشهد برپا شده است و در روزهای آینده میزبان برنامه‌های متنوعی در حوزه هنرهای تجسمی، موسیقی آیینی، شعر، روایت، رسانه و دیگر فعالیت‌های فرهنگی خواهد بود.

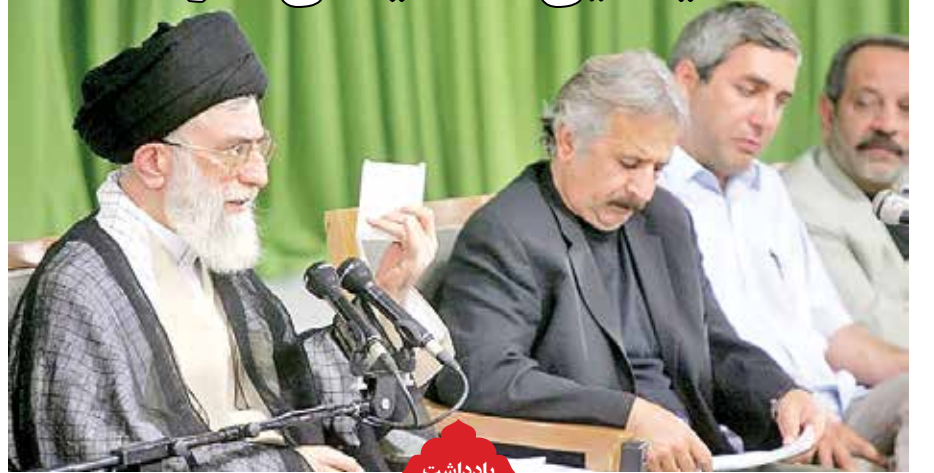
فرشید فلاح، مدیرعامل بنیاد بین‌المللی فرهنگی و هنری امام‌رضا(ع) در گفت‌وگو با «ایران» با تأکید بر نقش مردم در خلق این رویداد تاریخی اظهار کرد: «امروز مردم ایران در حال آفرینش یک حماسه جهانی هستند و هر فرد متناسب با توان و بضاعت خود در این عرصه ایفای نقش می‌کند؛ از حضور در صحنه و میدان گرفته تا تولید آثار هنری، مستندسازی، نگارش دلنوشته‌ها و فعالیت‌های رسانه‌ای». او افزود: «اهالی فرهنگ، هنر و رسانه نیز برای ایفای مسئولیت فرهنگی و اجتماعی خود، محفلی با عنوان «خیمه هنر و رسانه» در عرصه میدان شهدا و در جوار حرم مطهر رضوی برپا کرده‌اند تا ارادت و دلپسندی خود را نسبت به رهبر شهید به نمایش بگذارند.»

خلق آثار هنری زنده در خیمه هنر

فلاح با اشاره به برنامه‌های پیش‌بینی شده در این خیمه گفت: «هنرمندان رشته‌های مختلف در این رویداد حضور خواهند داشت و جمعی از خوشنویسان استان به صورت زنده به خلق آثار هنری خواهند پرداخت. همچنین اجرای گروه‌های تعزیه، سرود و تواشیح، برگزاری شب شعر با حضور میهمانان و چهره‌های شاخص ملی و استانی و نمایشگاه‌های هنری، از دیگر بخش‌های این برنامه خواهد بود.» او ادامه داد: «هنرمندان و چهره‌های فرهنگی و سینمایی

نگاهی به اندیشه‌های رهبر شهید درباره هنر هفتم

سینمایی که امید می‌سازد

یادداشت

احمد محمدی‌فر
منتقد سینما

سینما از همان روزهای آغازین انقلاب، زمانی که امام خمینی (ره) فرمودند: «ما با سینما مخالف نیستیم؛ با مرکز فحشا مخالفیم»، جایگاه و اعتبار تازه‌ای پیدا کرد و در چشم‌انداز فرهنگی انقلاب اسلامی نیز حضوری تأثیرگذار و کاملاً بگانه یافت. حوادث انقلاب، جنگ و رخدادهای پیرامون آن نیز بیش از پیش توانست تأثیر و نفوذ سینما را در جامعه ما نشان دهد. از همان سال‌های آغازین انقلاب بود که سینما نزد مسئولان رده‌بالی کشور منزلتی ویژه یافت. یکی از کسانی که در تمام دوره‌های مسئولیت خود در سطوح عالی نظام، تولیدات سینمایی ایران را با جدیت و دقت‌نظر مثال‌زدنی دنبال می‌کرد، حضرت آیت‌الله سید علی خامنه‌ای بود.

با وجود مشغله‌های فراوان در سال‌های آغازین انقلاب، کمتر مسئول رده‌بالی نظام فرصتی برای تمرکز بر حوزه فرهنگ، به‌ویژه سینما و جزئیات آن داشت. اما رهبر شهید با دقت و حوصله، تولیدات سینمایی ایران را دنبال می‌کرد و برای ارتقای کیفیت آنها نیز دیدگاه‌ها و پیشنهادها را کارشناسانه ارائه می‌داد.

جاذبه، عنصر اصلی فیلم است

در کتاب «هنر از دیدگاه مقام معظم رهبری»، دیدگاه‌های ایشان درباره هنرهای مختلف، از جمله سینما، به روشنی بیان شده است. نگاه ایشان به سینما، نگاهی پیشرو، معتبر و به‌شدت کارآمد است. از همین رو، سینما را همواره هنری راهبردی و جذاب می‌دانستند. ایشان درباره عنصر جاذبه و مساله پیام در آثار سینمایی می‌گویند: «البته مساله جاذبه در فیلم، یک عنصر اصلی است و نمی‌توان آن را نادیده گرفت. واژه «سرگرمی» را واژه خوبی نمی‌دانیم و به کار هم نمی‌بریم و دل‌مان می‌خواهد فیلم، صرفاً

محوریت رهبر شهید خبر داد و گفت: «ویژه‌نامه‌ای با محوریت رهبر شهید منتشر خواهد شد. از رویدادهایی که امسال در قالب جشنواره بین‌المللی امام‌رضا(ع) در مراکز استانی برگزار می‌شود، دو بخش متناسب با شرایط کشور، جنگ رمضان و بدرقه رهبر شهید به فراخوان اضافه شده است.» فلاح با تأکید بر این مطلب که رسالت‌ما در دبیرخانه جشنواره امام‌رضا(ع) این است که نگذاریم اسناد ارزشمند بصری در آرشيوها پنهان بمانند، اضافه کرد: «بخش اول مربوط به دوسالانه عکس رضوی با عنوان «روایت حماسه، ایثار و وداع» است که اختتامیه آن در الیز برگزار می‌شود.» مدیرعامل بنیاد بین‌المللی فرهنگی و هنری امام‌رضا(ع) جوازبخش عکس را برشمرد و عنوان کرد: «جوازاین بخش به صورت مجزا به برگزارندگان اهدا خواهد شد.»

پویش ملی فضای مجازی «ایران امام‌رضا(ع)»
فلاح در خصوص مقررات شرکت در این پویش تازه تأسیس توضیح داد: «با توجه به گستردگی حضور مردمی در این رویدادها، شرکت در بخش ویژه، برای تمامی عکاسان مستند، خبری و همچنین عموم مردمی که با دوربین موبایل خود لحظات ناب‌ی را ثبت کرده‌اند، آزاد است. هنر هنرمندی می‌تواند حداکثر ۵ فریم تک عکس را که دارای قدرت روایتگری و استناداردهای بصری است تا ۲۰ تیرماه از طریق پورتال portal.shamstools.ir به دبیرخانه ارسال کند.»

دبیر جشنواره بین‌المللی فرهنگی و هنری امام‌رضا(ع) ابراز کرد: «بخش دوم با عنوان «رهبر شهید» مربوط به پویش ملی فضای مجازی «ایران امام‌رضا(ع)» است که اختتامیه آن در جنوب کرمان برگزار می‌شود. بخش مذکور در محورهای موضوعی متعددی از جمله روایت فتح، رهبر شهید، خادم‌الرضا، ایران، منسجم، روابای ایران، روایت وطن، ایران متحد، ایران مقاوم و ایران همدل برگزار می‌شود که شرکت‌کنندگان می‌توانند آثار خود را تا ۳۰ مردادماه ۱۴۰۵ به دبیرخانه جشنواره در سامانه

از رویدادهایی در قالب جشنواره بین‌المللی امام‌رضا(ع) در مراکز استانی برگزار می‌شود، دو بخش متناسب با شرایط کشور، جنگ رمضان و بدرقه رهبر شهید به فراخوان اضافه شده است

شهید فخر محمد بن عبدالله بن حسن، که از مدعیان اولیه مهدویت در میان جریان فاطمیون بود، تحقیقاتی انجام داده‌ام و داستانی درباره او نوشته‌ام. ایشان کتاب‌های خود را از منزل به ریاست جمهوری منتقل نکرده بودند و قرار شد بعدها داستان این شخصیت را در اختیار ما قرار دهند که همین موضوع زمینه‌ساز ادامه گفت‌وگو شد.»

سینما؛ ضرورت و نیاز جامعه

در دیدارهای بعدی نیز که میان ایشان و جامعه سینمایی برگزار شد، آنچه بیش از همه مورد تأکید قرار گرفت، «اهمیت و ضرورت وجود سینما در جامعه امروز ایران» بود. ایشان در دیدار با سینماگران کشور در خرداد ۱۳۸۵، بار دیگر بر این موضوع تأکید کردند و سینما را «هنری بسیار پیچیده و برجسته» دانستند و آن را ضروری انکارناپذیر برای کشور توصیف کردند. ایشان همچنین تأکید داشتند که «کلید پیشرفت کشور» به میزان زیادی در دست سینماگران است؛ زیرا سینما می‌تواند روح امید، شوق پیشرفت، اعتمادبه‌نفس و باور به ارزش‌های اسلامی و ملی را در جامعه تقویت کند. همین نگاه بلند، جامع و آینده‌نگر به مقوله سینما نشان می‌دهد که در نگاه رهبر شهید، این هنر تا چه اندازه می‌تواند بر کیفیت زندگی، فرهنگ عمومی و سرنوشت جامعه اثرگذار باشد. ایشان در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیأت دولت در چهارم شهریور ۱۳۹۵ نیز بار دیگر بر اهمیت فرهنگ و هنر، از جمله سینما، تأکید کردند و فرمودند: «اولویت بسیار مهم کشور، فرهنگ است. فرهنگ از ادبیات و هنر تا سبک زندگی، فرهنگ عمومی، اخلاق و رفتار اجتماعی را شامل می‌شود. ما در همه این زمینه‌ها تکلیف و مسئولیت داریم و دستگاه‌های فرهنگی نیز واقعاً مسئولیت دارند. فرض بفرمایید فیلم، تئاتر و سینما؛ اگر مراقبت نباشد، چه می‌شود؟ بنده طرفدار جرم‌اندیشی، فحشا و اختناق در این زمینه نیستم. می‌دانید که اعتقاد راسخ به آزاداندیشی دارم، اما آزاداندیشی غیر از ولنگاری است.»

توجه ویژه به سینمای ایران

با این همه، ایشان نگاه ویژه‌ای به آثاری داشتند که برای مخاطب ایرانی و برپایه فرهنگ ایرانی، اسلامی ساخته می‌شد. ایشان در دیدار با هنرمندان و سینماگران در بهمن‌ماه ۱۳۷۳ در این باره فرمودند: «بنده به هیچ‌وجه دل خوش نمی‌کنم به اینکه در فلان جشنواره جهانی فیلم، به فلان فیلم سینمایی ما جایزه دادند. این جایزه‌ها و جایزه دادن‌ها که در مواردی حتی با انگریزهای سیاسی همراه است، مهم نیست. ضمناً بهترین فیلم‌های سینمایی ما هم، فیلم‌هایی نیست که در خارج برای آنها جایزه تعیین می‌شود. به نظر بنده، گاهی این موضوع سوءظن برانگیز هم هست...» سینما و به‌طور کلی هنرهای تصویری، آن‌چنان برای رهبر شهید اهمیت و جایگاه داشت که گاه شخصاً از پشت‌صحنه برخی آثار نیز بازدید می‌کردند. بازدید از پشت‌صحنه فیلم «محمد(ص)» یکی از این موارد بود. افزون بر این، ایشان همواره اصرار داشتند نقاط قوت و ضعف فیلم‌ها و آثار تصویری را با کارگردانان و تهیه‌کنندگان در میان بگذارند. از آنجا که تولیدات سینمایی و تلویزیونی را به‌طور مستمر و با دقت دنبال می‌کردند، شناخت دقیقی از ظرفیت‌ها و کاستی‌های این آثار داشتند. به همین دلیل، بسیاری از کارگردانان و تهیه‌کنندگان سینما و تلویزیون در مقاطع مختلف از رهنمودها و حمایت‌های ایشان بهره‌مند شدند.

درنگ

خیمه‌نشینی هنرمندان تجسمی

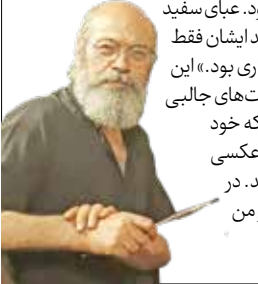
رویداد «خیمه هنر» با هدف تعامل مستقیم هنرمندان تجسمی با مخاطبان عام و مردمی‌سازی هنر در محوطه تئاترشهر برپا شد. عباس گنجی‌برگزگاز هنرمندان تجسمی که سابقه کشیدن پرتره ۱۰ هزار شهید را دارد و حضور مستمر و ورک‌شاپ‌هایی را در خیمه هنر داشته، در گفت‌وگو با «ایران» درباره چگونگی ارتباط با مخاطبان از طریق نقاشی گفت: «من وقتی می‌خواهم صحبت کنم، اصلاً از واژه و کلمات استفاده نمی‌کنم؛ ابزار من، رنگ و قلم و یوم است. لازم نیست مخاطبم زبانم را بلد باشد، من با تصویری که می‌سازم با مخاطبان ارتباط برقرار می‌کنم.» او درباره تعامل با مخاطب در مواجهه با آثارش این‌طور توضیح داد: «مخاطبان هر کدام به فراخور حالشان برداشتی از کار می‌کنند که اصلاً در ذهن من نبوده است. وقتی طرف می‌پرسد منظورتان از این کار چیست، من زیرکانه از آنها می‌پرسم شما چطور کارم را درک کردید. تعریف کردن از یک کار هنری، مثل توضیح دادن درباره ساخت یک میز تجاری نیست که بشود با محاسبات فنی توضیح داد؛ توضیح دادن هنر، باعث نزول اثر می‌شود.»

چالش‌های محیطی و سختی‌های اقلیم

گنجی‌برگزگ در خصوص تجربه کار در فضای باز و «خیمه هنر» هم گفت: «کار در فضای عمومی تعریف خاص خودش را دارد. من در قم نزدیک ۱۴-۱۵ کار دیواری انجام دادم و تابستان و زمستان کوپری‌اش را تجربه کرده‌ام. یادم می‌آید در زمستان، دستکش‌هایمان را خیس می‌کردیم تا تا میله‌ها کار کنیم؛ با یک بار دستم به میله داغ خورد و بخار از دستکش بلند شد. یک بار هم قلم‌هیم در سطل رنگ ریخ زخ و با واشر ۵ سانتی‌متری ریخ بالا آمد. ولی این سختی‌ها تأثیری در کار من ندارد، چون مخاطب وقتی کار را می‌بیند، توجهی ندارد که من در چه گرمی از آفتاب یا چه برودتی از سرما کار کرده‌ام. نهایتاً می‌گویند این کار گنجی است.» او درباره برخورد مردم با هنرمند در حین کار اظهار کرد: «من مخاطب‌های متفاوتی داشتم؛ مثلاً در حین نقاشی شهید آوینی در شیخ‌بهایی، کسی آمد و حرف‌های نامفهوم و تندی زد. اما همان‌جا کسی هم آمد و دستم را بوسید. من باید تأثیر شوق یا تنبیه را از ذهنم بیرون بریزم تا کار اصلی‌ام را انجام دهم، هرچند بی‌تأثیر نیست و حس خوب یا بدی را تا آخرین روز با من همراه می‌کند.» این هنرمند نقاش درباره ارزیابی‌اش از «خیمه هنر» و موفقیت آن در مردمی کردن هنر بیان کرد: «خیلی‌ها می‌آمدند سوالات فنی می‌پرسیدند یا به این کار علاقه‌مند بودند، ولی اینکه فکر کنید آنها را جذب کرده بودم، نه، ۵-۵۰ بود. شاید بیشتر جنبه نمایشی داشت و ارائه رزومه، من در طول ۴ روز، ۴ ورک‌شاپ برگزار کردم.»

نگاه از حاشیه به متن؛ پرتره رهبر شهید

او درباره تأثیر ایام تشییع رهبر شهید در آثارش این‌طور شرح داد: «من یک پرتره در میدان ولی عصر ساختم که نیمه‌کاره ماند و نسخه‌ای از آن در گنجینه حوزه هنری است، اما کار اصلی‌ام در آن روزها، نگاهی از حاشیه به متن بود؛ از تصویر ایشان استفاده نکردم؛ تصویری از یک دست روی عبا سفید کشیدم که تسبیح سبز را محکم گرفته بود.» او درباره نمادهای این اثر گفت: «این دست، مشغول ذکر و توکل بود. تسبیح سبز، نشانه رویش معنوی و آرامش بود. نگین سرخ انگشتر، کنایه از شهادت مظلومانه ایشان بود. عبا سفید هم سمبل پاکیزگی و نجابت بود. صورتی از ایشان وجود نداشت تا نشان دهد ایشان فقط به یاد خدا بودند و خودشان حضور نداشتند، اما کارشان در میان ملت جاری بود.» این هنرمند درباره سابقه دیرینه و یادشده‌ای که تصویرشان را به او دادند، صحبت‌های جالبی داشت و به تجربه‌های متفاوتی اشاره کرد و گفت: «شاید تنها کسی باشم که خود شهید آمده و تصویرش را به من داده است. شهید ابوالحسن احمدیه به من عکسی داد و گفت اگر شهید شدم، نقاشی‌اش کن؛ ۵-۶ روز بعد جنازه‌اش را آوردند. در عملیات‌ها شهید دیگر هم داشتیم که خودشان تصویرشان را به من دادند و من در حالی که به پهنای صورت‌م اشک می‌ریختم، نقاشی‌شان را می‌کشیدم.»

شمس توسر نیز نظر بنیاد فرهنگی امام‌رضا(ع) ارسال کرد: «مدیرعامل بنیاد بین‌المللی فرهنگی و هنری امام‌رضا(ع) تأکید کرد: «همچنین مجموعه مقالاتی نیز با محوریت

رهبر شهید در دست انتشار است که فراخوان مقالات با محوریت رهبر شهید و نقش تمدن‌سازی ایشان در دو فصلنامه فرهنگ رضوی و سیریه اهل بیت (ع) منتشر می‌شود.»

گفت‌وگو

رئیس سازمان سینمایی در گفت‌وگو با «ایران»:

هنر باید حافظه تاریخی ملت را ماندگار کند

گروه فرهنگی / رائد فریدزاده، رئیس سازمان سینمایی، در حاشیه برگزاری برنامه‌های «خیمه هنر» و آیین‌های بدرقه و تشییع رهبر شهید، با تأکید بر نقش هنر در ثبت لحظه‌های سرنوشت‌ساز تاریخ، گفت: «این رخداد تنها به یک حوزه هنری محدود نمی‌شود و همه شاخه‌های هنری می‌توانند از منظر خود به روایت این حماسه بپردازند.»

فریدزاده در گفت‌وگو با «ایران»، با اشاره به برگزاری برنامه‌های «خیمه هنر» اظهار کرد: «این رویداد به همت معاونت هنری برپا شده و ویژگی مهم آن، این است که همه شاخه‌های هنری را دربرمی‌گیرد. از سینما و هنرهای نمایشی گرفته تا هنرهای تجسمی، هر یک از زاویه نگاه خود، بخشی از یک حماسه را روایت می‌کنند؛ حماسه‌ای که با هویت ملی، فرهنگی و دینی ما گره خورده است.»

او ادامه داد: «برگزاری چنین برنامه‌هایی فرصتی است تا نسل‌های مختلف، به‌ویژه کسانی که ممکن است از این آیین‌ها فاصله گرفته باشند، دوباره با این بخش از هویت تاریخی و فرهنگی خود ارتباط برقرار کنند. استمرار این مراسم، بخشی از حافظه ملی ما را زنده نگه می‌دارد و به همین دلیل، برگزاری آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.»

رئیس سازمان سینمایی در پاسخ به این پرسش که چرا جلوه‌های آیینی در سینمای ایران کمتر دیده می‌شود، گفت: «این موضوع نیازمند بازنگری و تأمل دوباره است. البته در دوره‌های مختلف، فیلمسازان شاخصی در این عرصه فعالیت کرده‌اند و آثار ارزشمندی خلق شده است، اما شاید بزرگی و روایتش را از این مفاهیم ارائه دهد.» فریدزاده با اشاره به همزمانی آیین‌های محرم با مراسم بدرقه و تشییع رهبر شهید، این تقارن را رخدادی معنادار توصیف کرد و افزود: «در اندیشه برخی فیلسوفان، از جمله در بحث «روح زمانه»، به این موضوع اشاره می‌شود که گاهی تقدیر، رخدادهای بزرگ تاریخی را در کنار یکدیگر قرار می‌دهد و میان وقایع زمینی و مفاهیم فراتاریخی پیوند برقرار می‌کند. همزمانی مراسم تشییع یک شخصیت اثرگذار با ایام محرم نیز از همین منظر، تأمل‌برانگیز است.» او ادامه داد: «نسل امروز، خود شاهد یک واقعه تاریخی است؛ رخدادی که در حافظه ملی ماندگار خواهد شد. به همین دلیل امیدوارم سینماگران، هنرمندان و فعالان فرهنگی بتوانند این لحظه تاریخی را با زبان هنر ثبت و ضبط کنند تا برای نسل‌های آینده نیز در حافظه فرهنگی و تاریخی کشور باقی بماند.» رئیس سازمان سینمایی در پایان تأکید کرد: «ثبت این لحظه‌های تاریخی، تنها یک وظیفه هنری نیست، بلکه بخشی از مسئولیت فرهنگی هنرمندان در به تصویر کشیدن بخشی از تاریخ معاصر ایران به شمار می‌رود.»

گفت‌وگو

وداع

فرهنگ

شهادت

فرهنگی

ایران

پنجشنبه
۱۸ تیر ۱۴۰۵
۲۴ محرم ۱۴۴۸

سال
سی و دوم
شماره ۹۰۶۸

Thursday
9 July 2026
Vol 9068